

A Program honlapján a csoport oldalára készülő összefoglalás a beszámolási időszak legfontosabb eredményeiről

Kutatási programunk neve: [Moholy-Nagy Vizuális Modulok](#), jelzi kötődésünket a Bauhaus magyar mestereinek pedagógiai elveihez: az anyagok és technikák, formák és funkciók alapos megismerésén és kreatív alakításán alapuló, a kortárs technika és tudomány eredményeit integráló oktatási modellhez. Ez a pedagógiai örökség a Moholy-Nagy László Művészeti Egyetemen tovább él, de a közoktatás számára csoportunk értelmezte újra. A Bauhaus mesterei nem féltették a kézműves hagyományokat a géppel segített képkalkotás módszereitől - mi is arra törekedtünk, hogy modul programjaink egyszerre fejlesszék a hagyományos és digitális kreativitást. Fontos volt számunkra a „tervezési gondolkodás” (*Design Thinking*) irányzata is, amely ma már a tudománytól a gazdaságig, az élet számos területén nyújt kereteket az alkotáshoz.

Az 5. osztály részletes programja					2.	91
TÉMA	IDŐ-IGÉNY	FEJLESZTÉSI RÉSZTÉMAK, TARTALMAK	TEVÉKENYSÉG-FORMÁK, MÓDSZEREK	TECHNIKÁK, ESZKÖZÖK, ANYAGOK	ALKOTÓK ÉS MŰVEK	
1. TÉMAKÖR: TECHNIKAI KÉPKALKOTÁS ALAPJAI: A FOTÓ						
CAMERA OBSCURA	1 óra	A camera obscura, mint minden optikai elven működő kamera alapja.	Camera obscura készítése Fényérzékeny papírra foto készítése. Fotogram	Fém ajándékdobozok, papír kávésdobozok (henger alakú, szögletes) fűrő, szög, olló, kalapács... Fényérzékeny papír Alternatíva: fényképező, fotóművész meghívása egy foglalkozásra		Camera obscura, fényírás keny papír, foto
POZITÍV-NEGATÍV KÉP FOTOGRAM, KEMOGRAM	1 óra	Filmnegatívok és pozitívok nézegetése, elemzése Képkalkotás pozitív-negatív formákkal Sziluett A fotogram és kemogram eljárások megismerése.	Természeti forma sziluetttje Füvött áttört képek készítése, ki-gészítése képpé. Fényérzékeny papíron nyomhagyás fényvel.	Fotókarton, olló, szóró festékek, füvött festőtechnikák, grafikus technika Fényérzékeny papír		William Henry Fox Talbot: Tégelyfa fény, 1842-43, British Library
KÉPKALKOTÁS GÉPPEL DIGITÁLIS FOTÓZÁS	1 óra	Géppel történő képkalkotási módok - analóg és digitális fotózás, fénymásolat, szkennel, számítógépes technikák Összehasonlító elemzések. Az analóg állóképek digitalizálása szkennel, fénymásolóval. Szelfi, portré.	fotózás, Szelfi, portré készítése mobiltelefonnal a következő órai montázshoz, digitális fényképezőgéppel Nyomatás Csoportmunka	mobiletelefon, digitális fényképezőgép laptop, projektor, fénymásoló, szkennel, nyomtató		Hanna Höch: Montázs
ALKOTÁSI GYAKORLATOK KOLLÁZS	1 óra	Kortársművészeti alkotások megismerése, elemzése Kollázs: Kép és szöveg Mit közvetít a kép? Milyen többletjelentést ad a kép és szöveg együtt?	Portré/önarckép készítése szétvágás-szöveggel kiegészítése Egyéni munka	Fotók, fénymásolatok grafikus eszközök, olló, ragasztó		Hans Keesler: Egy újságlap átalakítása 1931. in: Magdalena Droste: Bauhaus, 2003. Vince Kiadó Budapest

1. kép A Bauhaus Alapkurzusán használt témák és módszerek adaptációja Kugler Erika 5. osztályos tanítási-tanulási programjában, Vizuális média modul kézikönyvünkben.

Legnagyobb eredményünk a vizuális kompetencia kutatás alapú fejlesztése, amely 21. században, melyet Új Képkorszaknak is neveznek, különösen fontos. Négy tantárgyi területet: a vizuális kommunikációt, vizuális média, környezetkultúra és a kortárs művészet tanítását leképező moduljaink, amelyeket [öt kézikönyvben](#), kipróbált, méréssel igazoltan hatásos oktatási programok. A Nemzeti Alaptantervben megfogalmazott követelményeket összevetettük az alapvető vizuális képességek (térsejtés, színpercepció, képi közlés és kreativitás) a hazai és nemzetközi szakirodalomban feltárt fejlesztési szintjeivel. A munka világában és a magánéletben egyaránt fontos, fejlesztendő képességeket és tudáselemeket és a megcélzott fejlődési szinteket így választottuk ki.

Fejlesztő programunk: az egy-egy témakörre fókuszáló, szabadon kombinálható modulok gyakorlatközelit alternatívát kínálnak a sokféle témát kevés idő alatt bemutató tananyagtervezéssel

szemben. A modulok, melyek egy-egy tanév óraszámának felében valósíthatók meg optimálisan, a tanulói és iskolája igényei és lehetőségei szerint kombinálhatók, saját programmal kiegészíthetők és *egyéni fejlesztési utakat* támogatva, a pályaorientáció eszközei lehetnek.

Fontos innovációs és tudományos eredményeket hozott együttműködésünk a *Szegedi Tudományegyetem MTA-SZTE Képességfejlesztés Kutatócsoportjával*, amelynek tagjai együttműködtek velünk képességsztesztek fejlesztésében és értékelésében az általuk kidolgozott és működtetett *eDIA online diagnosztikus rendszerben*. A térszemlélet és vizuális kommunikáció képességeit mérő online tesztjeink elnyerték a digitális értékeléstől eleinte vonakodó rajztanárok tetszését itthon és Németországban is, ahol országos vizsgálat részei lettek. A jövőben fejlesztünk *gyakorló környezetet is az eLea rendszerben*, az eDIA testvér alkalmazásában. Ez a két, minden hazai iskolában ingyenesen hozzáférhető interaktív, színes, hang alámondásos rendszer kiválóan alkalmas a vizuális befogadás képességeinek fejlesztő értékelésére, de új funkciókkal kiegészítve kreatív feladatok is megvalósíthatók bennük. Jelenleg is zajló doktori kutatásában vizsgálja egy munkatársunk, hogy hogyan.

2. kép: Térszemlélet teszt két korosztálynak, az eDIA-ban (balra az 5., jobbra a 9. osztályosok feladata).
A feladat készítője: Babály Bernadett

A tantervi innovációhoz kapcsolt beválás vizsgálatok segítettek áttekinteni, *milyen fejlődésre számíthatunk* az egyre csökkenő oktatási térben mozgó Rajz / Vizuális kultúra tantárgy oktatásakor. Közleményeinkből kiderül, milyen nehéz a Nemzeti Alaptantervben szereplő képességfejlesztési célokat elérni még támogató iskolai környezetben, elkötelezett kutató tanárokkal is. Fontos eredmény, hogy a *vizuális kommunikáció és vizuális média modulunk jól fejlesztette a reziliens gondolkodást, és valamennyi modulunk kedvezően hatott a téri képességek, a kreativitás és divergens gondolkodás fejlődésére*. A tantárgy több iskolai időt, jobb felételeket érdemel.

Fontosa számunkra a megújító hagyományörzés, az inspiráló elődök megismerése. A vizuális nevelésnek nincs Kodály-módszere, de értékes hagyományunk annál több van. A tantárgy oktatását évtizedekig meghatározó szaktekintélyek életművének kritikai áttekintését éppúgy felvállaltuk, mint idősebb kortársaink, a nagy formátumú művész-pedagógusok életművének megismerését. A Magyar Rajztanárok Országos Egyesületével (MROE) és a Budapesti Corvinus Egyetemen működő HORIZON2020-as AMASS – *Acting on the Margins* kutatócsoporttal közösen alapítottuk meg a [Vizuális Kultúra szakmai lapot](#). Tematikus fókuszú lapszámaink és a vizuális nevelés területeit megjelenítő rovatokban gyűlő cikkekkkel egy-egy témakör kézikönyvvé válhatnak. A lapot vagy cikkeit országszerte sok százan olvassák és megosztják. Kutatócsoportunk és a MROE alapította önképző szakmai közösségünkben, az immár 760 tagot számláló [Vizuális Mesterpedagógus Műhelyben](#) a járvány kitöréséig 35 továbbképzést bonyolítottunk le. Mindkét fórumon folytatjuk a munkát a kutatás lezárása után.

3. kép A Vizuális Mesterpedagógus Műhely tagjai a KAPTÁR Ifjúsági Vizuális Művészeti Műhelyarchívumban a Rajz OKTV 30 éve itt gyűjtött pályamunkáin próbálják ki a projekt portfóliót, mint értékelési módszert (2018)

Kutatási eredményeink a pedagógus továbbképzés és a közoktatás innovációs programjaiban is megjelennek. ELTE EFOP 3.1.2-16 számú, „Mindenki Iskolája” Projekttel közösen fejlesztett, „Vizuális kommunikáció az oktatásban” című, két modulunkra épülő pedagógus továbbképző program, amelyhez az iskola tantárgyakban alkalmazható vizuális módszereket leíró szakmódszertani továbbképző tananyagot és tanári kézikönyvet készítettünk. A köznevelés tartalmi szabályozóinak megfelelő tankönyvek, taneszközök fejlesztése és digitális tartalomfejlesztés című Az Oktatási Hivatalban, az EFOP-3.2.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosító számú projektje keretében a Vizuális kultúra tankönyvek (10.,11, 12. évfolyam) részben a Moholy-Nagy Vizuális Modulok koncepciója alapján készültek el, négy kutató társunk szerzői és szerkesztői közreműködésével.

Nemzetközi kapcsolatrendszerünk sokat fejlődött. Szakterületünk legjelentősebb nemzetközi eseménye, az InSEA (*International Society for Education through Art*) konferenciáin rendszeresen hatnyolc kutató társunk van jelen. Megtalálták az utat szűkebb szakterületeik konferenciáira is (*International Visual Literacy Association, European Association of Talent Development*). Nemzetközi bírálóink, 2016-17-ben Viola van Lanschot Hubrech (Holland Tantervfejlesztő Központ), 2018-19-ben Mira Kallio-Tavin, (Helsinki, Aalto Művészeti és Gazdasági Egyetem) tanácsaikkal segítettek ebben. A 2011-től működő *European Network of Visual Literacy* (EnVIL) kutatói közösség tagjai vagyunk, és részt vettünk az Európai Vizuális Műveltség Keretrendszer (*European Framework of Visual Competency*) kidolgozásában. A Keretrendszert bemutató kötetben szerzőként, az *International Journal of Education through Art* és a *Journal of Visual Literacy* különszámaiban társ-szerkesztőként is jelen voltunk. A keretrendszerre alapozva készítettük el méréseink képességstruktúráját.

Publikációink a kutatás négy éve alatt: 5 tantárgypedagógiai kézikönyv, 1 tankönyv, 16 könyvfejezet (5 idegen nyelvű), 16 kettős bírálati rendszerű folyóiratcikk (ebből 12 idegen nyelvű, ebből 7 impakt faktoros folyóiratban jelent meg), 5 egyéb folyóiratcikk, és 66 konferencia előadás (ebből 9 nemzetközi rendezvényen, 4 plenáris előadásként hangzott el). Közleményeink legtöbbje [honlapunkról](#) elérhető. Fiatal kutató tanáraink publikációs teljesítménye különösen imponáló: hatan közülük impakt faktoros folyóiratcikkek és nemzetközi kiadónál megjelent könyvfejezetek első szerzői lettek. Pedagógus csoporttagjain közül 12 kezdte el doktori tanulmányait, 4 már megszerezte PhD fokozatát és a pedagógusképzésben dolgozik, 4 doktorjelölt lett és mentor tanárként adja tovább tudását. Hét rajztanár mesterfokozatát kutatásunk során nyerte el, további ketten területi szakértőként szervezik tudásmegosztó közösségüket.

Programunk véget ért, de *a kutatás alapú innováció folytatódhat.* Kutatócsoportunk nagy része valószínűleg a jövőben is együtt marad, és pályázik munkája folytatására.